TSUE

YASHIL

YIT
Yashil iqtisodiyot&taraqqiyot
ilmiy-elektron jurnal

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№2

Google Scholar · OPEN ACCESS · ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY · OpenAIRE · ROAD · НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU · Academic Resource Index ResearchBib · ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE · CYBERLENINKA · BASE · INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL · Crossref

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2026

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Karimov Norboy G‘aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay’ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O‘zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, “Nobel” mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a’zosi, Turkiya – O‘zbekiston do‘stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G‘afforovna, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug‘aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko‘nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo‘ja o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O‘z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig‘i o‘rinbosari
Ochilov Farkhod, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig‘i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o‘g‘li, texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), katta o‘qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o‘g‘li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o‘g‘li, TDIU katta o‘qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra’no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 40
Faxriddinov Temur Faxriddin o‘g‘li

TEMIR YO‘L YO‘LLARINI TA’MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI 46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich

BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI 51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA’MINLASH BO‘YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI 55
Mamanov Alisher Umbarovich

ENERGETIKA TARMOG‘I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH YO‘LLARI 60
Xamdamova Gavxar Absamatovna

SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O‘ZBEKISTON TA’LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI 65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi

IJTIMOIY OBYEKTLARDA QURILISH XIZMATLARINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOYILLARI 68
Gapparov Azim Qayumovich

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQARISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA’MINLASH 72
Zaripov Shoxboz Alijon o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIY BARQARORLIKKA TA’SIRI 75
Xolmatova Asila Menglimurod qizi

РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ 81
Н.Т. Бекназарова

BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT 86
Shaymatova Nargiza Ashurovna

NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI 93
Alimardonov G‘ayratjon Nuraliyevich

DIGITAL TWIN–BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS 99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva

PAXTA BO‘LAKCHASINING OG‘MA TO‘RLI YUZA SIRTI BO‘YLAB HAVO OQIMI TA’SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI 108
Karimov Abdusamat

АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ 115
Бабаджанов Шухрат Атхамович

“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEXANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI” 120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o‘g‘li

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA’SIRI 124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI 129
Ro‘zimatova Shaxlo Baltaboy qizi

THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING 134
Negmatov Nodir Nozimovich

O‘ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI 139
Aytiyeva Sevara

TO‘QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR 144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich

YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O‘ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI 149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o‘g‘li

XIZMAT KO‘RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 155
Axmedov Sanjar Temur o‘g‘li

POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH 160
Rustamov Sheroz Oblokulovich

AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR 164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o‘g‘li

MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH 169
Feruza Nabieva

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH 176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G‘afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o‘g‘li

O‘ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODELI 183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI 188
Salaydinov Shodiyor Nizom o‘g‘li

TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 194
Turg‘unov Nodirbek Muminjanovich

SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI 198
Jabborov Elbek Erkin o‘g‘li

SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA’SIRI 202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna

MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA’MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI 208
Egamov Temur Muzaffarovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYAVIY RAG‘BATLANTIRISH IMKONIYATLARI 213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich

MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O‘RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI 217
Achilova Firuza Kurbanovna

INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH 222
Ergashev Olim

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR 227
Amirov Zubaydulla Toir o‘g‘li

KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O‘RNI VA AHAMIYATI 233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna

KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 238
Xakimov Uchkun Xamitovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 242
Mardanova Ra’no Isakovna

XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL 246
Yakubov Temur G‘anibekovich

RAQAMLI SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI 250
Ziyodullayev Qahramon

“MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI” VA “YASHIL TUROPERATORLAR” FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI 254
Toshev Akmal Salimovich

RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O‘ZARO BOG‘LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI 261
Madaminov Bekzod Allayarovich

O‘ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI) 266
Djumanova Rano Fayzullayevna

OLIY TA’LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI 272
Xo‘jaxanov Ma’rufxon Xamidxonovich

TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI 278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich

INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI 282
Nigora Nurmatova

BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O‘RNI 287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o‘g‘li

O‘ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 291
Allabergenova Nilufar Shermetovna

O‘ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA’MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG‘OZLAR CHIQARISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI 298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich

“MINTAQA SANOATI SALOHIYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI” 306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich

BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI 309
Jabbarova Charos Aminovna

ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURSLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA’MINLASH 316
Alikulov Samar Abdirashidovich

O‘ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO‘LLASH 322
Turdibekov Xasan Ibragimovich

АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА 329
Камолова Феруза Кахрамоновна

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL 333
Olloyorova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxamedova Yayra Atxamovna

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI 339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich

KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJRIBASI 343
Iminova Nargizaxon Akramovna

SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI 350
Xalikulova Shirin Utkir qizi

BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR 354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna

XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH 358
Alimova Dildora Damirovna

BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI 363
Rajabov Oybek Panjievich

O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 367
Eshtemirova Anora Norboy qizi

BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI 371
Sadikova Shohida Obidqul qizi

HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna

XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI 380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich

YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI 385
Nasirova Kamola Alimovna

MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI 394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna

DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN) 400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah

DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH 405
Uralov Shavkat Maxramovich

SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich

BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQISH DARAJASIGA TA'SIRI 414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich

BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR 418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI 424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 433
Qosimov Jahongir Ro‘ziboyevich, Suyunova Nilufar

YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIYAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O‘ZBEKISTON MOLIYA TIZIMIDA QO‘LLASH MASALALARI 440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich

TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH 446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich

O‘ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH 450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS 456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich

ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 460
Астанов Зафар Муродуллаевич

TA’LIM MUASSASALARIDA O‘QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI 466
To‘xtamisheva Dilrabo Shermonovna

KICHIK VA O‘RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI 472
Norboyev Sarvar Azodovich

MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSIYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI 476
Xatamova Manzura Ochildiyevna, Safarov Botir Isaq o‘g‘li

MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA’MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI 482
To‘rayeva Nafisa Odiljonovna

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO‘LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA’SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 487
Xazratkulov O‘ktamjon Xikmatullayevich

O‘ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI 491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o‘g‘li

EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO‘JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH 497
Kudiyarov Aybek Alisherovich

BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR 502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o‘g‘li

IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO‘YICHA SANOAT ISHLAB CHIQARISH TARKIBIY O‘ZGARISHLARNI BAHOLASH 509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdukarimovich

QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO‘YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI 515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna

SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO‘RSATKICHLARINI ARIMA MODELI YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH 522
Turopova Sohiba Djumanazarovna

MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 531
Davranov Odil Jumanazarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI 538
Xamidova S.Ya.

STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES 544
Nasridinova Shokhida Taufikovna

SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR 551
To‘g‘onov Ibroximxo‘ja

XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY RESURSLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI 555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich

PENSIYA JAMG‘ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI 562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich

EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI 566
Sobirova Xilola Rustam qizi

SURXONDARYO VILOYATIDA AHOLI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO‘RSATKICHLARINI ARIMA MODELI YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH 571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi

XO‘JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH 579
Valijonov Akmaljon

XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI 584
Abduxoliqova Farangiz Abduxoliq qizi

O‘ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna

ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (ABC) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (TC) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА 595
Киличева Ф.Б.

GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH 601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich

SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI 606
Donaboyev Dostonbek Xusan o‘g‘li

УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ 610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна

NOBANK KREDIT TASHKILOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI 618
Sardor Karimov Boydulla o‘g‘li

INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI 624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna

QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG‘OZLAR ORQALI MOLIYALASHTIRISHNING ILG‘OR XORIJ TAJRIBASI VA UNI QO‘LLASH YO‘NALISHLARI 630
Igitov Jurabek Kuzibekovich

OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN’S BANKING SECTOR 637
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Asadbek Ergashov

TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI 642
Sadikov Q.M.

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO‘JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA) 646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ 652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.

XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODELI VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI 659
Ne’matova Bonura Umid qizi

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDITNING MOHIYATI, MAQSADI VA ASOSIY VAZIFALARI 664
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich

OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI FAOLIYATIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA’MINLASH 674
Xusanova Gavhar

MAHALLIY SHAROITDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI KO‘P MEZONLI BAHOLASHNING IQTISODIY YO‘NALTIRILGAN GIBRID MODELI VA UNING AMALIY QO‘LLANILISHI 679
Mirzayeva Shaxnoza Mamat qizi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O‘RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH 683
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o‘g‘li

BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG‘LARNING NAZORATINI TASHKIL QILISH 688
Dadaboyev Tulqinjon Yusupjonovich, Dadaboyev Abdurahmon Ne’matjon o‘g‘li

RAQAMLI IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA’MINLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA ZAMONAVIY AHAMIYATI 693
Yusubov Inomjon Ikrom o‘g‘li

MOLIYAVIY RESURSLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK VA AMALIY JIHATLARI 699
Narzulloyev Behruz Baxtiyor o‘g‘li

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI AMALIYOTI TAHLILI 702
Kazakbayev S.B.

BOG‘DORCHILIK TARMOG‘NI RIVOJLANTIRISHDA SUV TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH 705
Sattorov Orifjon Boymurodovich

MHXS ASOSIDA SUG‘URTA KOMPANIYALARINING BUGALTERIYA HISOBI VA MOLIYAVIY TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI 709
Alimov Baxodir Batirovich

QISHLOQ XO‘JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING IMTIYOZLI MOLIYALASHTIRISH MYEXANIZMLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH 718
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich

MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O‘SISHNI TA’MINLASH YO‘NALISHLARI 724
Berkinov Bozorboy Berkinovich

XALQARO TURIZM BOZORIDA MICE TURIZMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH JARAYONLARINING NAZARIY ASOSLARI 728
Fayyoza Xalimova Nafasovna

O‘ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARGA YO‘NALTIRILGAN BIZNES JARAYONLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH AMALIYOTI 733
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANDLIKNI LEGALLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI 737
Xalimbetov Farxad Bagibekovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

TIJORAT BANKLARINING BIZNES EKOTIZIMI MUAMMO VA YECHIMLAR 742
Shoymardonov Orziqul Jo‘ra o‘g‘li

QORAQALPOG‘ISTON RESPUBLIKASI YALPI HUDUDIY MAHSULOT XAJMIGA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARNING TA’SIRI 749
Sultanov Anvar Abdullaevich

YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QURILISH SANOATINING IQTISODIY HOLATI 754
Axmedova Sanobar Ikrom qizi, Davlatov Ahmadjon Anvarbek o‘g‘li

DAVLAT XUSUSIY SHERIKCHILIK LOYIHALARIDA VUJUDGA KELADIGAN RISKLARGA QARSHI UZOQ MUDDATLI IQTISODIY STRATEGIYALAR 760
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o‘g‘li

MODERN MODELS OF SALES LOGISTICS IN THE SERVICE SECTOR: MARKETING ASPECT AND AREAS FOR IMPROVEMENT 764
Mamatkulova Shoira Djalolovna

РОЛЬ ПЛАНИРОВАНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ОРГАНИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНЕМАТЕЛЬСТВА 769
Ахмедова Азиза Тохировна, Зайналов Ж.Р.

ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА КАК ОСНОВА ФИНАНСОВОГО МОДЕЛИРОВАНИЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВЕ 774
Айматова Фарида Хуразовна

XORIJIY MOLIYAVIY RESURSLAR VA ULARNING IQTISODIY O‘SISH SIFATINI TA’MINLASHDAGI O‘RNI 778
Xomidova Kamola G‘olib qizi

SUG‘URTA TASHKILOTLARIDA TO‘LOV QOBILIYATINI OSHIRISHGA QARATILGAN ICHKI BOSHQARUV INSTRUMENTLARINI TAKOMILLASHTIRISH 783
Xattabov Murodulla Batirovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHIGA TA’SIRI 788
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi

O‘ZBEKISTON QURILISH KORXONALARIDA KORPORATIV-IJTIMOIY MAS’ULIYAT HOLATI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 795
Murotkosimov Shoxrux Abdisalimovich

ТЕНДЕНЦИИ ИЗМЕНЕНИЯ ВАЛОВОГО ВНУТРЕННЕГО ПРОДУКТА УЗБЕКИСТАНА ЗА ПОСЛЕДНИЕ ГОДЫ 803
Ишонкулова Феруза Асатовна

CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 808
Sadinov Aziz Ziyadullayevich

BOJXONA BOSHQARUVIDA RAQAMLASHTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI 814
Radjapova Latofat Sardorovna

MILLIY IQTISODIYOTDA SANOAT KORXONALARI RIVOJLANISHI XUSUSIYATLARI 821
Abdullayeva Madina Kamilovna

UY-JOY QURILISHI SOHASIGA ESKROU MEXANIZMINI JORIY ETISH ORQALI ULUSHDORLAR MABLAG‘LARINI HIMOYA QILISH ISTIQBOLLARI 827
Nigmatov Akbarjon Anvarovich

TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH 831
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o‘g‘li

DON VA UN MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISHNING YEVROPA TAJRIBASI 837
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o‘g‘li

RAQAMLI SUG‘URTA (INSURTECH) EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA O‘ZBEKISTONDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASHNING O‘ZIGA XOS JIHATLARI 842
Nozimov Eldor Anvarovich

MAHALLIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ASOSIDA IMPORT O‘RNINI BOSUVCHI MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISH STRATEGIYASI 847
Sobitova Ra’no Solidjonovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJ TAJRIBALARI 850
Raxmonov Aziz Iskandarovich

COST ANALYSIS IN FRUIT AND VEGETABLE PROCESSING PLANTS 855
Rahmatullayev Mirjalol Khatam ogli

OLIY TA’LIM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH TIJORAT SIRINING O‘ZIGA XOS JIHATLARI 861
Butayev Dilshod Eshbekovich

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ОБЛАЧНЫЕ БУХГАЛТЕРСКИЕ СИСТЕМЫ: НАДЁЖНОСТЬ ОТЧЁТНОСТИ И КИБЕРБЕЗОПАСНОСТЬ 867
Бозорова Озода Рахимовна

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANKLARNING CHAKANA KREDITLASH AMALIYOTI TAHLILI 872
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi

XALQARO STANDARTLARNI AMALGA OSHIRISH JARAYONIDA AUDITORLAR VA KORXONALAR UCHUN AMALIY TAVSIYALAR 877
Ibragimov Azizbek Keldibek o‘g‘li

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI 882
Akbarov Husniddinjon Mo‘ysin o‘g‘li

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY NATIJALAR TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH 888
Omanov Sanjar Qurbonazar o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI SOLIQ IMTIYOZLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI 894
Usmonov Shavkatjon Shukurovich

АДАПТАЦИЯ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСОНАЛОМ В НАЦИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ 901
Абилов Эльман Худаверди оглы

QURILISH SOHASIDA KORPORATIV IJTIMOIY MAS’ULIYAT: XALQARO TAJRIBA VA QIYOSIY TAHLIL 906
Murotkosimov Shoxrux Abdisalimovich

TADBIRKORNING KREDIT, FOIZ, SOLIQ TO‘LOVLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO‘LLARI XUSUSIDA 914
Hakimov Odil Arziqulovich

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA IQTISODIYOTNING REAL SEKTORIGA KIRITILGAN INVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISHNING XUSUSIYATLARI 918
Xoshimov Sobir Murtazayevich

KORXONALARDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI 925
Xalilova Aziza Rustamovna

QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 930
Uzakova Umida Ruziyevna

INVESTITSIYA JALB QILISHNING HUDUDIY MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY MAZMUNI 936
Shamsiyeva Ruxsora Nasirovna

HUDUDLARNING TURISTIK SALOHIYATINI OSHIRISHDA TURISTIK ZONALARNING AHAMIYATI 940
Umarova Mahliyo Yaxshiboy qizi

HUDUD OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SANOATI ISHLAB CHIQARISH KO‘RSATKICHLARI SAMARADORLIGINING EKONOMETRIK VA STATISTIK TAHLILI 945
Xursanov Sherzod Ulaboyevich

YUK TASHUVLARIDA LOGISTIK PROVAYDERLAR FAOLIYATINING NAZARIY–USLUBIY ASOSLARI 951
Mannapova Feruza Faxriddin qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MAMLAKAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA SOHASINI MOLIYALASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI 956
Mirzaraximova Aziza Azimdjanovna

IQTISODIYOTDAGI TARKIBIY O‘ZGARISHLARNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI RAQOBATCHILIK MUHITINI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI 963
Maxmudova Ferangis Raxmatillayevna

O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOT TARAQQIYOTINING HOLATI VA USTUVOR MAQSADLI KO‘RSATKICHLARI 968
Saidova Madinaxon Hoshimjon qizi

FERMER XO‘JALIKLARINING O‘ZBEKISTON AGRAR SEKTORIDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI 973
Islamova Dilnoza Isamidinovna

ZIYORAT TURIZMINING MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA’SIRI 978
Uzaqov Jamshid Norboyevich

TIJORAT BANKLARINING EMISSION OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI 983
Shaymanov Mexriddin Ibragimovich

ISLOM MOLIYASIDA MAJBURIYAT VA OMONAT MEXANIZMLARI: RAHN, VADIYA VA HAVALA 987
Sadikova Ra’no Abdullaevna

FIRIBGARLIK BILAN BOG‘LIQ AUDITORLIK TEKSHIRUVI RISKLARINI KAMAYTIRISH MASALALARI 991
Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ И ОЦЕНКА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ UZAUTO MOTORS 996
Шарипов К.А., Зайнутдинова У.Дж.

XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA BANDLIK BILAN TA’MINLASHGA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR VA MUAMMOLAR TADQIQI 1005
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Saparov Murod Irgashovich

YO‘LOVCHI TASHISH XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI 1010
Alisher Kurambayev

SUG‘URTA XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA TAKAFUL SUG‘URTASINING O‘RNI VA IMKONIYATLARI 1014
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo‘ldoshali o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA INVESTITSION FAOLIYATNI AMALGA OSHIRISHNING JORIY HOLATI TAHLILI 1020
Valikulov Sherzod Zaynitdinovich

RAQAMLI IQTISODIYOTDA MARKETPLEYSLARNI SHAKLLANTIRISH: INVESTITSIYALAR, XARAJATLAR VA FOYDA 1029
Axmedova Dilshoda Xayrulla qizi

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTONDA SUN’IY INTELLEKT ASOSIDA MARKETING SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI 1033
Maxmudov Tohirjon Olimjonovich, Muminova Shahlo Madaminjon qizi

OLIY TA’LIMDA GENDER TENGLIKNING O‘ZIGA XOS JIHATLARI 1039
Xaydarova Sayyora

ANALYZING THE COMPETITIVE ADVANTAGES OF SOUTH KOREA IN GLOBAL MICE TOURISM: HISTORICAL AND CULTURAL DIMENSIONS 1043
Ortikova Sabohat, Gulomova Mukhlisa, Ochilova Hilola Farmonovna

MEHMONXONA BIZNESIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH ORQALI XIZMAT KO‘RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA) 1050
Usmanova Gulida Valiyevna

ETHICAL ASPECTS OF ECOTOURISM: BALANCING SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND MORAL RESPONSIBILITY 1055
Gulbakhor Sattarovna Abdullakhanova

RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA INVESTITSIYA FAOLLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR 1062
Sobirov Abdurasul Abdugafarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

KADRLAR BOSHQARUVIDA INNOVATSION YONDASHUVLAR 1068
Urazov Sadulla Shodiyevich

TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY JINOYATLARNING OLDINI OLISHDA KOMPLAENS-NAZORATNING ROLI 1074
Zokirov Ismoiljon Ibroximovich

AGROSERVIS SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH YO‘LLARI 1078
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Feruz Nematullayevich Abilov

KO‘MIR UCHUVCHI KULI ASOSIDAGI FLY ASH BETON VA GEOPOLIMER MATERIALLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH UCHUN IQTISODIY VA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH 1083
Muradov Botir Xayat

КРЕАТИВНАЯ ЭКОНОМИКА В КОНТЕКСТЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ В УЗБЕКИСТАНЕ 1091
Рахимова Манзура Хамид кизи

DUE DILIGENCE IN AUDITING AS A FACTOR ECONOMIC EFFICIENCY IN THE AGRICULTURAL SECTOR 1098
Sidikov Dilmurod

MAJBURIYATLAR HISOBINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH 1102
Ergasheva Vasila Abdumajitovna

ИННОВАЦИОННЫЕ МАРКЕТИНГОВЫЕ СТРАТЕГИИ И ПРОЦЕССЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ БИЗНЕСА В УЗБЕКИСТАНЕ 1106
Рахимова Тамила Баходур қизи

O‘ZBEKISTON OLIY TA’LIM EKSPORT XIZMATLARI MOLIYAVIY NATIJADORLIGINI TA’MINLASH YO‘LLARI 1113
Abdusattarova Dildora Bohodirovna

O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYAVIY QO‘LLAB-QUVVATLASH BORASIDA ILG‘OR XORIJIY TAJRIBA VA UNDAN O‘ZBEKISTONDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI 1120
Djurayeva Lola Abdugabbarovna

HUDUDLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDA DAVLAT BUDJETIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 1125
Egamnazarova Gulnoza Xolmurod qizi

O‘ZBEKISTON ISLOHOTLARI ISTIQBOLIDA BARQAROR RIVOJLANISH KO‘RSATKICHLARI HAMDA ESG INDIKATORLARINI JORIY ETISH 1129
Mirzaaxmedova Nodira Asqarali qizi, Tursunxodjayeva Shirin Zafar qizi

O‘ZBEKISTONDA KREDIT VA MOLIYAVIY TIZIMNI MODERNIZATSIYALASH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 1135
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich

O‘ZBEKISTON FRANCHAYZING BRENDLARINING XALQARO BOZORLARDA IMIJINI MUSTAHKAMLASHDA ZAMONAVIY BRENDBUKLAR YARATISHNING NAZARIY ASOSLARI VA AMALIY YECHIMLARI 1140
Xodjayev Anvar Rasulovich

MINTAQANING INVESTITSIYA OQIMLARI VA TASHQI IQTISODIY ALOQALARI O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIK TAHLILI 1147
G‘oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich

O‘ZBEKISTON AGROTADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH STRATEGIYALARI VA IMKONIYATLARI 1152
No‘monov Otabek O‘rmonjon o‘g‘li

NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSION FAOLIYATI VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH 1157
Xakimov Akbar Anvarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

TIJORAT BANKLARI XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA UNING BANK FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI 1162
Atamuradov Bozorboy Berdimuratovich

O'ZBEKISTONDA MOLIYAVIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 1168
Sayitbayev Shermirza Datkamirzaevich

ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ БЮДЖЕТОВ ФТИЗИАТРИЧЕСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ ПРИ ПЕРЕХОДЕ К ОПЛАТЕ ПО КЛИНИКО-ЗАТРАТНЫМ ГРУППАМ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 1173
Эрматов Зохид Шавкатович

SUSTAINABLE TOURISM IN KARAKALPAKSTAN: LINKING CULTURE, COMMUNITIES, AND ECOLOGY 1179
Indira Ermekbaeva

TARIFLASH VA REZERVLASHNING ILMIY-AMALIY MODELI (O'ZBEKISTON SHAROITIGA MOSLASHTIRILGAN) 1184
Maxmudov Komoliddin Rozmetovich

XORIJ TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI 1188
Akmalova Ziyoda Doniyorovna

ECONOMIC EFFECTS OF GASTRONOMIC TOURISM: AN ANALYSIS OF TOURISTS' FOOD EXPENDITURE PATTERNS 1193
Iroda Abdieva G'ayrat kizi

WAYS OF IMPROVING AGRITOURISM IN UZBEKISTAN 1198
Ruxangiz Mirfayzovna Mavlonova, Istamkhuja Olimovich Davronov

TA'LIM TIZIMIDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHNING DOLZARB MASALALARI 1203
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich

YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING ISH BILAN BANDLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI 1208
Bobojonov To'lqinbek Maxmud o'g'li

O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRISH: MAVJUD MUAMMO VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR 1213
Zokirov Fayzullo Maxamatovich

ЦИФРОВОЙ МАРКЕТИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ПРОДВИЖЕНИЯ БРЕНДА НОВОГО УЗБЕКИСТАНА НА МЕЖДУНАРОДНОМ ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ 1219
Суюнова Камилла Бахромовна, Файзуллаев Аслиддин Сафар угли

ТЕОРИЯ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО ВЫБОРА: ОБЗОР КЛАССИЧЕСКИХ ПАРАДИГМ, МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ ПОДХОДОВ И СОВРЕМЕННЫХ ВЫЗОВОВ 1223
Камилова Наргиза Абдукахоровна

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКЕ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ИНФЛЯЦИЮ И ЗАНЯТОСТЬ 1227
Камилова Наргиза Абдукахоровна, Асадова Шохида Азаматовна

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TAKOFUL SUG'URTA FONDLARINI SHAKLLANTIRISH 1232
Alimov Sherzod Choriyevich

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI KREDITLASH MEXANIZMLARINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI 1238
Bo'taev O'tkir Eshboevich

PUL MABLAG'LARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI 1242
Xalikov Baxrom Shomurovich

O'ZBEKISTON SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA ENERGIYA TA'SIRINI QISQA VA UZOQ MUDDATLI BAHOLASH SAMARASI 1247
Jabbarov Nurbek Atanazarovich

IQTISODIYOTDA ENERGIYA TIZIMINING TUTGAN O'RNINI MODELLASHTIRISHDA ARDL MODELINING NAZARIY AHAMIYATI 1252
Kuralbayev Jo'rabek Oybekovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

DAVLAT TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING XORIJIY TAJRIBALARI 1256
Salamov Islom Tashkazakovich

МЕХАНИЗМ ОПТИМИЗАЦИИ СТРУКТУРЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА 1263
Касимова Наргиза Сабитджановна

SIRKULYAR BIZNES-MODELLARNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI EVOLYUTSIYASI 1268
Isamuxamedov Boxodir Baxramovich

HUDUDIY MARKETING KONSEPSIYASI ASOSIDA NAVOIY VILOYATINING EKOTURISTIK RESURSLARINI RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI 1274
Shodiyev Sanjar Ruzukulovich, Abdurahmonova Shahlo Sherali qizi

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING TA’SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH 1281
Sabirov Xamid Qo‘ziboyevich

HUDUDLARNI BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANTIRISHNI TA’MINLASHDA QISHLOQ XO‘JALIGI ISHLAB CHIQARISH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI 1285
N.Bekmurodov

KORXONALAR INVESTITSION VA INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO‘LLARI 1291
Gafurova Umida Fatixovna

SOLIQ TIZIMIDA SOLIQ RISKINI BAHOLASH USLUBIYOTI 1296
Fayziyev Orifjon Olimovich

РОЛЬ ОБРАЗОВАНИЯ И ЦИФРОВЫХ НАВЫКОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА 1302
Дониерова Фотимабону Алишер кизи

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INVESTITSIYA SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI: O‘ZBEKISTON VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR QIYOSIY TAHLILI 1310
Mangliyev Bexzod To‘raboy o‘g‘li

RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINING TRANSFORMATSIYASI 1315
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich

MEHNAT MUNOSATLARINI TARTIBGA SOLISHDA RAQAMLI PLATFORMALARINING O‘RNI 1321
I.A.Bakiyeva, S.A.Bozorova

O‘ZBEKISTONDA TURISTIK-REKREATSION INFRATUZILMANING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI 1327
Usmanova Zumrad Islamovna

“YASHIL” XIZMAT KO‘RSATISH MODELINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI IQTISODIY O‘SISHNI RAG‘BATLANTIRISH: SOLIQ SIYOSATI VA DAVLAT BOSHQARUVI JIHATIDAN TAHLIL 1333
Haqnazarova Yulduz Juraqulovna

ТРАНСПОРТНАЯ ДОСТУПНОСТЬ В КАРАКАЛПАКСТАНЕ: ПРОСТРАНСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ И СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА РАЙОНОВ 1339
Кеунимжаев Мухамедали Куанышбаевич

TRANSPORT INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUDLARARO IQTISODIY TENGSIZLIKNI KAMAYTIRISHDAGI ROLI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR 1344
Narziyev Umidjon Baxrillayevich

XUFYONA IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING ILMIY TADQIQOTLARDAGI TALQINING ILMIY TAHLILI 1350
Ro‘ziqulov Shunqor Tohir o‘g‘li

BANKLARNING QO‘SHILISH VA QO‘SHIB OLISH OPERATSIYALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA’SIRI 1356
Azlarova Aziza Axrarovna, Sattorova Nasiba G‘anijon qizi

RAQAMLASHTIRISH ORQALI BARQAROR IQTISODIY O‘SISH VA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA’MINLASH ISTIQBOLLARI 1361
Umurzak Ablakulovich Radjabov

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ISHLAB CHIQARADIGAN SANOATNING IQTISODIYOTDAGI TUTGAN O‘RNI, AHAMIYATI VA UNING TASNIFLANISHI 1366
Mallaboyev Anvarjon Sotvoldiyevich

QISHLOQ XO‘JALIGIDA SUVDAN FOYDALANISH VA SUV ISTE’MOLI TARTIBINI AMALGA OSHIRISH 1374
Matkarimov Mansur Maksudovich

DEVELOPMENT OF HERITAGE-BASED EXCURSION ACTIVITIES IN THE BUKHARA REGION 1379
Murodjonov Bahrombek Gulomaliyevich, Istamkhuja Olimovich Davronov, Radjabov Odil Olimovich

TRANSPORT TURLARI FAOLIYATINI BIRLASHTIRISH ORQALI XIZMAT KO‘RSATISH SIFATINI OSHIRISH 1385
Giyosidinov Boburbek Baxtiyor o‘g‘li

TEMIR YO‘L TRANSPORTI RIVOJLANISHIGA HISSA QO‘SHGAN OLIMLARNING ILMIY QARASHLARI VA ULARNING ZAMONAVIY XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDAGI AHAMIYATI 1388
Usmonov Shermuhammad Xaydar o‘g‘li

JISMONIY SHAXSLARDAN OLINADIGAN YER SOLIG‘I MA’MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI 1391
Ramazonov Shamil Ulug‘bek o‘g‘li

IJTIMOIY TADBIRKORLIK TUSHUNCHASI, MOHIYATI VA AHAMIYATI 1396
Muxsiddinov Mansurjon Maxmudjon o‘g‘li

QISHLOQ XO‘JALIGIGA MO‘LJALLANGAN YERLARNI BOSHQA YER TOIFALARIGA O‘TKAZISHNING MIQDORIY VA SIFAT O‘ZGARISHLARI 1400
Safayev Sanjarbek Zafarbek o‘g‘li

МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ЛИКВИДНОСТЬЮ И ДЕНЕЖНОЙ МАССОЙ В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА 1405
Холмуродов Жавохир Бахтияр ўғли

NOGIRONLIGI BO‘LGAN SHAXSLAR MEHNAT BOZORINING O‘ZIGA XOS SEGMENTI SIFATIDA 1410
Sevunov Turg‘unbek Radjabovich

SURXONDARYO VILOYATIDAGI “ZARCHOB” GESNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 1414
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna, Ollanazarov Boburjon Alisher o‘g‘li

ТРАНСФОРМАЦИЯ СЕРВИСНОГО СЕКТОРА УЗБЕКИСТАНА 1418
С.А. Исхакова

YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA MA’SULIYATLI ISTE’MOLNING EKONOMETRIK TAHLILI 1424
Rashitova Nilufar Xatambayevna

YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA MA’SULIYATLI ISTE’MOLNING EKONOMETRIK TAHLILI

Rashitova Nilufar Xatambayevna
Toshkent shahridagi Xalqaro Vestminster universiteti
Ilmiy bo‘lim xodimi, i.f.n.
ORCID: 0009-0005-8218-9031

Annotatsiya. Ushbu tadqiqot yashil iqtisodiyotga o‘tishning kichik, ammo muhim qadamlardan biriga bag‘ishlanib, iste’molchilarning ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish istagiga xulq-atvor omillarining ta’siri o‘rganilgan. Tadqiqotda “Rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasi” asos sifatida qo‘llanilgan bo‘lib, ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish niyatiga uchta komponent – xulq-atvorga munosabat, subyektiv me’yorlar, idrok etilgan xulq-atvor nazoratining ta’siri ekonometrik jihatdan baholangan. Tadqiqot onlayn so‘rovnoma shaklida o‘tkazilgan va unda 80 nafar respondent ishtirok etgan. Ekonometrik tahlil uchun tartiblangan logistik model qo‘llanilgan. Olingan natijalarga ko‘ra, O‘zbekiston iste’molchilari ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish niyatiga asosan idrok etilgan xulq-atvor nazorati ijobiy ta’sir ko‘rsatishi aniqlangan.

Kalit so‘zlar: rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasi (RXN); xulq-atvorga munosabat (XAM), subyektiv me’yorlar (SM), idrok etilgan xulq-atvor nazorati (IXN), ko‘p marta ishlatiladigan xalta (KMX), bir martalik plastik paketlar (BMP), “snowball” usuli, logistik model, kategorik o‘zgaruvchilar.

Abstract. This study, dedicated to one of the small yet important steps in the transition to a green economy, examines the influence of behavioral factors on consumers' intention to use reusable bags. The study employs the “Theory of Planned Behavior” as its foundation, econometrically assessing the impact of its three components - attitude toward behavior, subjective norms, and perceived behavioral control - on the intention to use reusable bags. The research was conducted using an online questionnaire, in a sample of 80 respondents. An ordered logistic model was employed for econometric analysis. The results reveal that for consumers in Uzbekistan, perceived behavioral control has a significant positive influence on the intention to use reusable bags.

Key words: theory of planned behavior, attitude toward behavior, subjective norms, perceived behavioral control, reusable bag, single-use plastic bags, snowball sampling, ordered logistic model, categorical variables.

Аннотация. Данное исследование посвящено одному из небольших, но важных шагов на пути перехода к “зелёной” экономике и изучает влияние поведенческих факторов на готовность потребителей использовать многоразовые сумки. В качестве теоретической основы исследования использована “Теория планируемого поведения” в рамках которой эконометрически оценивалось влияние трёх её компонентов - отношения к поведению, субъективных норм и воспринимаемого поведенческого контроля - на намерение использования многоразовых сумок. Исследование проводилось в формате онлайн-опроса, в котором приняли участие 80 респондентов. Для эконометрического анализа использовалась упорядоченная логистическая модель. Согласно полученным результатам, было выявлено, что на намерение потребителей в Узбекистане использовать многоразовые сумки в основном положительно влияет воспринимаемый поведенческий контроль.

Ключевые слова: теория планируемого поведения; отношение к поведению, субъективные нормы, воспринимаемый поведенческий контроль, многоразовая сумка, одноразовые пластиковые пакеты, метод “снежного кома”, логистическая модель, категориальные переменные.

KIRISH

Bugungi kunda yashil iqtisodiyotga oid masalalar bo‘yicha bahs va munozaralar tobora olimlar, siyosatchilar hamda tadqiqotchilar e’tiborining markazidan o‘rin egallamoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yilning 2-dekabrdagi “2030-yilgacha O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo‘yicha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-436-son[1] qarori [1] mamlakatda yashil o‘sishni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha dasturulamal hisoblanadi. Mazkur qarorda issiqxona gazlarining yalpi ichki mahsulot birligiga nisbatan solishtirma ajratmalarini kamaytirish, chiqindilarni samarali boshqarish kabi vazifalar ko‘rsatib o‘tilgan. Quyida bayon etilgan tadqiqot natijalari O‘zbekiston Respublikasining yashil iqtisodiyotga o‘tish yo‘lidagi kichik qadam sifatida qaraladi.

Ko‘pchilik uchun arzimasdek tuyuladigan bir martalik plastik paketlarning (BMP) ziyoni qanchaligi to‘g‘risida o‘ylab ko‘rganmizmi? Biz har kuni supermarket, do‘kon yoki dehqon bozorlaridan xarid qilayotganimizda, sotuvchi mahsulotlarni solib berayotgan bunday paketlarning tabiatga, ekologiyaga, inson salomatligiga ko‘rsatadigan salbiy ta’sirini tasavvur qila olamizmi? Birlashgan Millatlar Tashkilotining atrof-muhit dasturida keltirilgan ma’lumotlarga ko‘ra, dunyoda har yili 1–5 trillion dona plastik paketlar iste’mol qilinadi, 5 trillion miqdordagi bunday paketlar Fransiya hududiga teng bo‘lgan maydonni ikki marta qoplay oladi [2]. Birinchidan, bunday paketlar inson sog‘lig‘iga salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Chiqindiga tashlangandan so‘ng bunday paketlarning parchalanish jarayonida yoki yoqilishi natijasida ajralib chiqadigan zaharli kimyoviy moddalar insonda astma, oshqozon yarasi, ayrim turdagi saraton kasalliklari hamda bepushtlikning kelib chiqishiga sabab bo‘ladi. Ikkinchidan, hayvonot dunyosi bunday paketlardan ko‘z ilg‘amas darajada aziyat chekadi, ko‘p hollarda plastikni oziqa deb o‘ylab, uni iste’mol qilgan hayvonlar bo‘g‘ilib, ochlikdan nobud bo‘ladi. Uchinchidan, bunday paketlar tiklanmaydigan tabiiy resurslar – ko‘mir, tabiiy gaz va neftdan ishlab chiqariladi. To‘rtinchidan, BMPlarning yashirin qiymati juda yuqori. Ularning ishlab chiqarilishi va chiqindiga tashlanganda parchalanish jarayonida chiqarayotgan issiqxona gazlari miqdori, chiqindilarni tozalashga va boshqalarga sarflanadigan xarajatlar uni ishlab chiqarishga sarflangan xarajatlardan bir necha barobar yuqori [3, 4].

Plastik paketlardan foydalanishni kamaytirishda mas’uliyatli iste’molning ahamiyati katta. Chunki har bir iste’molchi BMPdan foydalanish yoki foydalanmaslikni o‘zi hal qiladi. Shu bois, iste’molchi xulq-atvori bu jarayonda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Mas’uliyatli iste’molni baholashda “Rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasi” (RXN) alohida o‘ringa ega bo‘lib, u xarid qilishda iste’molchilarning atrof-muhit, adolatli ishlab chiqarish yoki hayvonlar farovonligi kabi axloqiy masalalarni inobatga olgan holda qaror qabul qilish sabablarini tushuntirib beradi [5]. RXN 1985-yilda ijtimoiy soha psixologi Icek Ajzen tomonidan taklif qilingan bo‘lib, muayyan vaziyatlarda insonning xatti-harakatlarini bashorat qilish va tushuntirish uchun mo‘ljallangan [6]. Ushbu tadqiqotning maqsadi – O‘zbekistonda iste’molchilarning ekologik nuqtayi nazardan foydali hisoblangan ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan (KMX) foydalanish bo‘yicha xulq-atvor xususiyatlarini o‘rganishdan iborat. Bu borada biz O‘zbekiston iste’molchilarining mas’uliyatli iste’mol qilishga bo‘lgan niyatini baholash uchun asosiy model sifatida Rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasidan foydalanamiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Plastik chiqindilar va ularning atrof-muhitga salbiy ta’siri borasidagi xavotirlarning ortib borishi tadqiqotchilarni barqaror iste’mol xulq-atvorining asosiy unsuri sifatida ko‘p martalik xarid xaltalaridan foydalanish amaliyotini o‘rganishga tobora ko‘proq undamoqda. Ilmiy adabiyotlarning ushbu yo‘nalishida Rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasi (RXN) ekologik toza amaliyotlar, jumladan, ko‘p martalik xarid xaltalaridan foydalanish bilan bog‘liq niyat va xatti-harakatlarni tushuntirish uchun eng keng qo‘llaniladigan asoslardan biri sifatida qaraladi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, RXN asosida olib borilgan tadqiqotlarning aksariyati uchta komponent tahlilini o‘z ichiga oladi: munosabat, ijtimoiy me’yorlar va KMXlarni iste’mol qilishga ta’sirini baholashda shaxsning xatti-harakatlarini nazorat qilish idrokini o‘rganish. Hozirgi kunda bu mavzu Xitoy, Hindiston, Malayziya, Tailand va boshqa rivojlanayotgan mamlakatlar orasida qizg‘in muhokama qilinayotganini kuzatishimiz mumkin. Aksariyat rivojlanayotgan mamlakatlarda BMPlardan foydalanish davlat tomonidan nazorat qilinmasligi, ularni iste’mol qilishni taqiqlash uchun qonunchilik asoslarining yaratilmaganligi sababli, ko‘plab tadqiqotchilar KMXlardan foydalanishda ijtimoiy mas’uliyatning odamlarga ta’sirini asosiy xulq-atvor omili sifatida aniqlashga harakat qilishgan.

Ko‘plab empirik tadqiqotlar iste’molchilarning o‘zlari bilan xarid xaltasi olib yurish niyatini tushuntirishda RXNning o‘rni muhim ekanligini tasdiqlaydi. Masalan, o‘tkazilgan tadqiqotlardan biri Pokistonda amalga oshirilgan bo‘lib, Atif va boshqalar [7] RXNdan foydalangan holda KMXlarni iste’mol qilish samaradorligini baholadilar. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, idrok etilgan xulq-atvor nazorati mijozlarning KMX iste’moli niyatiga eng

1 https://lex.uz/docs/-6303230

yuqori ta'sir ko'rsatgan. RXN komponentlari bilan bir qatorda iste'molchilarning yoshi, jinsi va ma'lumoti kabi demografik xususiyatlari KMX iste'moli niyatiga sezilarli darajada ta'sir etgan.

Yana bir tadqiqot Chatrakamollathas, S. va Nuengchamnong, T. [8] tomonidan o'tkazilgan bo'lib, u Tailand iste'molchilari orasida ekologik foydali xarid xaltalari iste'moliga RXNning ta'sirini baholashga bag'ishlangan. Mualliflar subyektiv me'yor iste'molchi xulq-atvoriga nisbatan niyatning boshqa ikki komponentiga qaraganda eng kuchli ta'sir etuvchi tarkibiy qism ekanini aniqlaganlar.

Sumiyati va Archie [9] tomonidan Pontianak shahri ma'lumotlari asosida olingan so'nggi dalillar ekologik toza xarid xaltalaridan foydalanishni tushuntirishda RXNning qo'llanilishi o'rinli ekanini yana bir bor tasdiqlaydi. Ularning tahlili shuni ko'rsatadiki, ekologik toza xaltalarga bo'lgan munosabat va idrok etilgan xulq-atvor nazorati iste'molchi xulqiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi, subyektiv me'yorlar esa nisbatan kamroq ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda. Mualliflarning ta'kidlashicha, ekologik xabardorlik ortib borayotgan bo'lsa-da, odatiy xatti-harakatlar va vaziyatning qulayligi iste'molchilar qarorida ustunlik qilishda davom etmoqda.

Boshqa tadqiqotchilardan Wang va Li [10] qo'shimcha komponentlardan foydalandilar: RXNga bilvosita ta'sir ko'rsatadigan nazorat lokusi va atrof-muhit tashvishi. Har uchala asosiy komponent iste'molchilarning KMXni xarid qilish niyatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatgan.

Batooli va boshqalar [11] qiyosiy tahlil doirasida RXNni qo'llagan holda, iste'molchilarning plastik paketlar o'rniga mato xaltalarni tanlash niyatiga e'tibor qaratadilar. Natijalar shuni ko'rsatadiki, idrok etilgan xulq-atvor nazorati ham munosabat, ham subyektiv me'yorlardan ustun turuvchi, niyatning eng kuchli determinantidir. Mualliflarning fikricha, xaltalarning mavjudligi, arzonligi va qulayligi iste'molchilar tanloviga kuchli ta'sir ko'rsatgan. Bu ekologik barqaror niyatlarni shakllantirishda tarkibiy va vaziyatga bog'liq omillar hal qiluvchi ahamiyatga ega degan qarashni mustahkamlaydi.

Linh va boshqalar [12] RXN asosida Vetnam iste'molchilarining ko'p martalik xaltalardan foydalanishga bo'lgan niyati va amaldagi xatti-harakatlarini o'rganishgan. Ularning tadqiqoti natijalari shuni ko'rsatadiki, munosabat, subyektiv me'yorlar va idrok etilgan xulq-atvor nazorati niyatga sezilarli ta'sir ko'rsatadi, niyatning o'zi esa amaldagi xulq-atvorni aniq bashorat qiladi. Shu bilan birga, mualliflar rivojlanayotgan mamlakatlar sharoitida iste'molchilar duch keladigan amaliy qiyinchiliklarni aks ettiruvchi idrok etilgan xulq-atvor nazorati alohida muhim rol o'ynashini ta'kidlaydilar.

Indoneziyada Ekasari, A. va Zaini, S.M. [13] tomonidan olib borilgan izlanishda munosabat, subyektiv me'yor, idrok etilgan xulq-atvor nazorati hamda axloqiy me'yorlarning atrof-muhitga do'stona xulq-atvorga ta'siri baholangan. Ular axloqiy me'yorlar, munosabatlar va idrok etilgan xulq-atvor nazorati qayta ishlatiladigan xaltalarga ega bo'lish niyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini, aksincha, subyektiv me'yorlar esa salbiy ta'sir ko'rsatishini aniqladilar. Indoneziyada olib borilgan yana bir tadqiqot Arifani, V.M. va Haryanto, H. [14] tomonidan o'tkazilgan bo'lib, RXNning KMX sotib olish niyatiga ta'siri o'rganilgan. Mualliflar ekologik bilimlar, qabul qilingan narx, qabul qilingan qiymat va mahsulotning ko'rinishi kabi omillarning iste'molchining xaridga bo'lgan munosabati orqali sotib olish niyatiga bilvosita ta'sirini baholaganlar. Tadqiqot natijasida RXNning har uchala komponenti ham xarid qilish niyatiga ta'sir ko'rsatishi aniqlangan.

Chang va Choyu [15] Tayvan misolida axloqiy yondashuvni kiritish orqali RXN doirasini kengaytirgan. Ularning tadqiqoti shuni ko'rsatadiki, munosabat va idrok etilgan xulq-atvor nazorati iste'molchilarning ko'p martalik xaltalarni olib yurish niyatiga sezilarli darajada ta'sir qilsa-da, subyektiv me'yorlarning ta'siri ancha zaifroq. Bundan tashqari, axloqiy qarashlar ekologik mas'uliyatli xulq-atvorga nisbatan ijobiy munosabatni kuchaytirish orqali niyatni bilvosita shakllantirishi aniqlangan. Ushbu tadqiqot axloqiy va ma'naviy onglilikning muhimligini ta'kidlash bilan birga, qulay vaziyatli sharoitlar bo'lmasa, birgina ijobiy munosabatning o'zi yetarli bo'lmasligini ham tasdiqlaydi.

Yuqoridagi adabiyotlarning mamlakatlar bo'yicha rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasidan kelib chiqib amalga oshirilgan tahlilidan quyidagi xususiy holatlarni ta'kidlashimiz mumkin. Xususan, Tailandda o'tkazilgan tadqiqotlar subyektiv me'yorlar ekologik toza xaltalardan foydalanishga tayyorlikka eng katta ta'sir ko'rsatishini aniqlagan [8]. Bunday madaniyatlarda jamiyatga moslashish va boshqalar bilan umumiy ekologik maqsadlarga intilish ustuvor ahamiyatga ega. Shu kabi, Vetnamda ham munosabat, subyektiv me'yorlar va idrok etilgan xulq-atvor nazorati (IXN) ko'p martalik xaltalarni o'zi bilan olib yurish niyatiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir qiladi [12]. Indoneziyada o'tkazilgan tadqiqotga ko'ra, munosabat ekologik bilimlar va mahsulotning tashqi ko'rinishiga kuchli ta'sir ko'rsatadigan "aniq prognoz omili" hisoblanadi. Biroq Indoneziyadagi boshqa tadqiqotlar axloqiy me'yorlar va IXN ijobiy turtki bo'lsa-da, subyektiv me'yorlar ba'zan keng aholi qatlamiga salbiy ta'sir ko'rsatishi ham mumkinligini namoyon qiladi. Pontianak shahridagi tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, munosabat va IXN xulq-atvorga bevosita ta'sir etsa-da, ijtimoiy bosimning ta'siri to'liq iste'molchi niyati orqali amalga oshadi [9]. Pokiston kontekstida idrok etilgan xulq-atvor nazorati (IXN) ko'p martalik xaltalardan foydalanishni belgilovchi eng kuchli omil sifatida namoyon bo'ladi [7]. Eronda o'tkazilgan tadqiqotlar ham IXNni eng kuchli omil deb topgan, munosabat esa zaif omil ekani aniqlangan [11]. Bu tizimli qo'llab-quvvatlovchi dasturlar bo'lmasa, ekologik xavflardan xabardorlikning o'zi yetarli emasligini ko'rsatadi. Tayvanda adabiyotlar subyektiv normalar

ko‘pincha ahamiyatsiz bo‘lgan o‘ziga xos madaniy ziddiyatni ochib beradi [15]. Xitoyda IXN xulq-atvor niyatiga eng katta hissa qo‘shadi [10].

Adabiyotlar sharhi shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston bo‘yicha jiddiy tadqiqot bo‘shlig‘i mavjud. Adabiyotlarda Sharqiy, Janubi-Sharqiy va Janubiy Osiyo keng qamrab olingan bo‘lsa-da, RXN tizimini Markaziy Osiyo iste’molchilariga nisbatan qo‘llash bo‘yicha empirik ma’lumotlar mavjud emas. Shu sababli biz O‘zbekistonda iste’molchilarning ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish niyatini RXN modeli asosida tahlil qilishga qaror qildik. Bu insonlarning ko‘p martalik xaltalardan foydalanish xatti-harakatlarini baholashdagi mavjud ilmiy bo‘shliqni to‘ldiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma’lumotlar onlayn so‘rovnoma orqali yig‘ilgan. So‘rovnoma 7 qismdan iborat bo‘lib, RXNni baholovchi asosiy savollar Atif, R. va boshqalarning [7] ilmiy tadqiqotlaridan olingan. So‘rovnoma Toshkent aholisi orasida “snowball” usulida onlayn tarqatildi va jami 80 ta javob to‘plandi.

So‘rovnomada ishtirok etganlarning demografik xarakteristikasiga murojaat qiladigan bo‘lsak, qatnashish istagini bildirganlar asosan ayollar bo‘lib, ularning ulushi 76,2%ni tashkil etadi. Respondentlarning 67,5%i oliy ma’lumotli, 13%i talabalar, 5,0%i o‘rta maktab bitiruvchilarini tashkil etadi. Daromadlar bo‘yicha taqsimot quyidagicha: 2 mln so‘mgacha bo‘lganlar 12,5%, daromadi 2–5 mln so‘m, 5–10 mln so‘m, 10 mln so‘m va undan yuqori bo‘lganlar ulushi mos ravishda 18,8%, 26,2% va 42,5%ni tashkil etadi (1-jadval).

1-jadval. Respondentlar turkumi bo‘yicha tasviriy statistika[2]

Respondentlar turkumi	Soni	Ulushi, %
Yoshi bo‘yicha		
18-29	35	43,8
30-39	15	18,7
40-49	20	25,0
50-59	8	10,0
60 and over	2	2,5
Daromadi bo‘yicha		
2 mln so‘mgacha	10	12,5
2 mln so‘mdan – 5 mln so‘mgacha	15	18,8
5 mln so‘mdan -10 mln so‘mgacha	21	26,2
10 mln so‘m va undan yuqori	34	42,5
Jinsi bo‘yicha		
Erkak	19	23,8
Ayol	61	76,2
Ma’lumoti bo‘yicha		
O‘rta maktab bitiruvchisi	4	5,0
Kasb-hunar maktabi bitiruvchisi	3	3,8
Kollej bitiruvchisi	6	7,5
Universitet talabasi	13	16,2
Universitet bitiruvchisi	54	67,5

Ushbu tadqiqotning bog‘liq o‘zgaruvchilari Likert shkalasi asosida baholanganligi sababli, RXNni o‘rganishda tartiblangan ma’lumotlar uchun qo‘llaniladigan logistik modeldan foydalanildi. Tadqiqotda bog‘liq va mustaqil o‘zgaruvchilar sifatida quyidagi savollarga javoblar olingan:

Bog‘liq o‘zgaruvchilar

KMX1: Xarid qilayotganingizda ko‘p martalik xaltalardan qanchalik tez-tez foydalanasiz?

KMX2: Siz bitta ko‘p martalik xaltadan necha marta foydalanasiz?

2 Muallif ishlanmasi

Mustaqil o‘zgaruvchilar

XAM1: Bir martalik plastik paketlar o‘rniga ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish siz uchun qanchalik muhim?

XAM2: Ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish atrof-muhit uchun qanchalik foydali deb hisoblaysiz?

XAM3: Ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish sizning shaxsiy qadr-qimmatingizni ijobiy aks ettiradi deb o‘ylaysizmi?

SM1: Ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish bo‘yicha do‘stlaringiz va oila a’zolaringizning fikrlariga amal qilish siz uchun qanchalik muhim?

SM2: Do‘stlaringiz va oila a’zolaringiz qay darajada sizning qayta ishlatiladigan xaltalardan foydalanishingiz kerak deb o‘ylaydilar?

SM3: Do‘stlaringiz va oila a’zolaringiz tomonidan ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish uchun sizga nisbatan bosim o‘tkazilishini his qilasizmi?

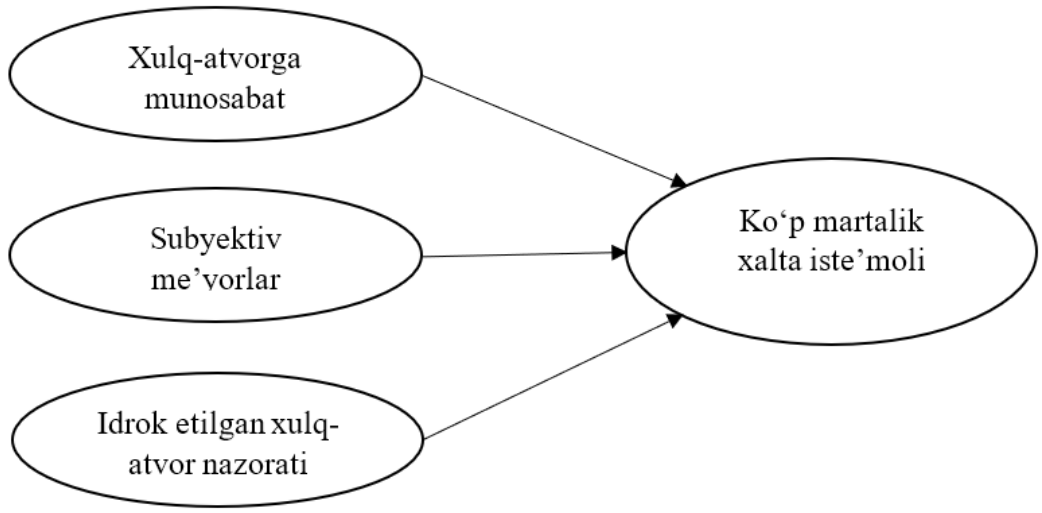
IXN1: Siz xarid qilishga borayotganingizda ko‘p marta ishlatiladigan xaltalarni qanchalik olib ketish imkoniyatiga egasiz?

IXN2: Sizningcha, xarid qilishga borayotganingizda ko‘p martalik xaltalarni o‘zingiz bilan olish kerakligini eslab qolish qanchalik oson deb o‘ylaysiz?

IXN3: Ko‘p martalik xaltalardan foydalanishni qay darajada nazorat qila olasiz deb o‘ylaysiz?

Tahlil va natijalar

Rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasi shundan dalolat beradiki, insonning ma’lum bir xatti-harakatni amalga oshirish niyati ushbu xatti-harakatni haqiqatan ham bajarish yoki bajarmasligining asosiy belgilovchi omilidir. Ushbu niyatga quyidagi uch asosiy tarkibiy qism ta’sir ko‘rsatadi [6] (1-rasm):

1-rasm. Tadqiqotning nazariy konsepsiyasi[3]

Xulq-atvorga munosabat (XAM) – bu shaxsning ma’lum xatti-harakatni amalga oshirishga nisbatan ijobiy yoki salbiy fikrlarini ifodalaydi. Agar inson ushbu xatti-harakati ijobiy natija berishiga ishonch hosil qilsa, uni bajarish ehtimoli yuqori bo‘ladi.

Subyektiv me’yorlar (SM) – bu xulq-atvorga nisbatan idrok etilgan ijtimoiy bosim yoki umidlardir. Agar inson o‘zi uchun yaqin bo‘lgan, masalan, do‘stlari, oila a’zolari tomonidan ma’lum xatti-harakatni ma’qullashini yoki undan kutishini his qilsa, uni amalga oshirish istagi kuchayadi.

Idrok etilgan xulq-atvor nazorati (IXN) – bu shaxsning ma’lum xatti-harakatni amalga oshirish qobiliyatiga oid tasavvuridir. Inson o‘z xatti-harakati ustidan qanchalik ko‘p nazoratga ega ekanligini his qilsa, uni amalga oshirish istagi shunchalik kuchli bo‘ladi.

Mazkur uch omil birgalikda insonning xulq-atvoriy niyatini shakllantiradi va bu niyat haqiqiy xulq-atvorning eng ishonchli bashoratchisi hisoblanadi [16].

Olib borilgan tadqiqotlarga hamohang holda, biz ham Rejalashtirilgan xulq-atvor nazariyasini O‘zbekistondagi iste’molchilarning KMXni bozorga olib borish niyatini baholash uchun qo‘llashni maqsad qilganmiz. Ushbu nazariyaning uch tarkibiy qismiga asoslanib, KMXni sotib olish niyatiga xulq-atvorning ta’siri bor-yo‘qligini aniqlash uchun farazlarimizni ilgari suramiz.

3 Muallif ishlanmasi

Avvalo, KMXga bo‘lgan munosabatni o‘rganamiz. Munosabatning niyatga ta’sirini baholash uchun insonlarning (1) bunday sumkalardan foydalanishning ahamiyati, (2) ularning atrof-muhitga ta’siri, (3) shaxsiy qadriyatlarga ta’siri haqidagi fikrlarini o‘rganamiz. Shunga ko‘ra, birinchi gipotezamizni quyidagicha shakllantiramiz:

1-gipoteza: Ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish niyatiga munosabat ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Ikkinchidan, KMXlardan foydalanish niyatiga subyektiv me’yorlarning ta’sirini baholaymiz. Adabiyotlar tahlilida ko‘rsatilganidek, ko‘plab olimlar subyektiv me’yorlarning xarid qilishda bunday xaltalardan foydalanishga ijobiy ta’sirini ta’kidlaydilar. Subyektiv me’yorlar ta’sirini o‘rganish uchun do‘stlar va oila a’zolarining fikrlari, qarashlari va xaltalardan foydalanishga bo‘lgan qat’iyatining ta’sirini baholaymiz. Shuning uchun ikkinchi gipotezamiz quyidagicha:

2-gipoteza: Subyektiv me’yorlar ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish niyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Uchinchidan, idrok etilgan xulq-atvor nazoratining ekologik foydali xaltalar iste’moliga ta’sirini baholaymiz. Ko‘pgina olimlar IXNni insonlarni ongli ravishda axloqiy mahsulotlarni iste’mol qilishga undaydigan asosiy kuch deb hisoblaydilar. O‘zini o‘zi nazorat qilish me’yorlari, ayniqsa atrof-muhitni muhofaza qilishni qo‘llab-quvvatlovchi me’yorlar, insonlarni KMXlardan foydalanishga undaydi. Shunga asoslanib, uchinchi gipotezamizni shakllantiramiz, bu esa idrok etilgan xulq-atvor nazoratining KMXlardan foydalanish to‘g‘risidagi qarorga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkinligini isbotlaydi.

3-gipoteza: Idrok etilgan xulq-atvor nazoratini amalga oshirish ko‘p marta ishlatiladigan xaltalardan foydalanish niyatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Tahlillar STATA dasturida amalga oshirildi. Tadqiqot doirasida biz ikki turdagi bog‘liq o‘zgaruvchiga RXNning asosiy komponentlari va shu bilan bir qatorda demografik ko‘rsatkichlarning ham ta’sirini baholadik. Bunda birinchi bog‘liq o‘zgaruvchi sifatida KMXdan foydalanish chastotasi, ikkinchi bog‘liq o‘zgaruvchi sifatida bir KMXdan foydalanishlar soni olingan. Regressiya tahlili natijalari shuni ko‘rsatadiki, idrok etilgan xulq-atvor nazorati ko‘p martalik xaltalardan foydalanishning eng barqaror va statistik jihatdan ahamiyatli prognoz omili hisoblanadi. Xususan, ko‘p martalik xaltalarning mavjudligi (IXN1) va shaxslarning ulardan foydalanishni o‘z nazoratida deb bilishi (IXN3) har ikkala modelda ham kuchli ijobiy va statistik jihatdan ahamiyatli ta’sirga ega ekanligi aniqlandi. Bu shuni anglatadiki, respondentlar o‘zlarini bunga qodir deb his qilganda va tarkibiy shart-sharoitlar (mavjudlik va qulaylik kabi) bu xatti-harakatni osonlashtirganda, KMXlardan foydalanish ehtimoli ortadi. Ushbu xulosalar RXN nazariyasiga to‘liq mos keladi, unga ko‘ra kuch yoki resurs talab qiladigan xatti-harakatlar idrok etilgan nazoratga bog‘liq bo‘ladi.

Aksincha, munosabatga oid o‘zgaruvchilar (AT1–AT3), garchi umumiy ijobiy bo‘lsa-da, tahlil qilingan modellarda ko‘p martalik xaltalardan foydalanishga statistik jihatdan sezilarli ta’sir ko‘rsatmadi. Bu ekologik xabardorlik va ijobiy shaxsiy qadriyatlarning o‘zi barqaror ekologik xulq-atvorga aylanishi uchun yetarli emasligidan dalolat beradi. Munosabat va xulq-atvor o‘rtasidagi bunday tafovut, ayniqsa rivojlanayotgan va o‘tish davridagi mamlakatlar uchun dolzarb bo‘lib, bu yerda amaliy cheklovlar ijobiy munosabatlardan ustun kelishi mumkin.

Shu singari, subyektiv me’yorlar ham turlicha va cheklangan ta’sir ko‘rsatadi. Ikkinchi modelda subyektiv me’yor ko‘rsatkichlaridan biri (SM3) sezilarli salbiy bog‘liqlikni namoyon etgan bo‘lsa-da, do‘stlar va oila a’zolarining umumiy ijtimoiy bosimi qayta foydalaniladigan sumkalardan foydalanishning kuchli harakatlantiruvchi omili sifatida namoyon bo‘lmaydi. Bu xulosa Toshkentda KMXlardan foydalanish hali kuchli ijtimoiy me’yor sifatida to‘liq o‘zlashmaganini va insonlar ushbu xatti-harakatni amalga oshirish uchun doimiy me’yoriy bosimni his qilmasligini ko‘rsatadi.

Ijtimoiy-demografik omillarga kelsak, daromad bir modelda ijobiy va ahamiyatli ta’sir ko‘rsatgan. Bu shuni anglatadiki, yuqori daromadli shaxslar uchun ko‘p martalik xaltalardan foydalanishga o‘tish osonroq kechishi mumkin, bu esa ehtimol ularni sotib olish imkoniyatining kengroqligi yoki boshlang‘ich xarajatlarga kamroq e’tibor berishlari bilan izohlanadi. Biroq jins va yosh omillari statistik jihatdan sezilarli ta’sir ko‘rsatmagan, bu esa tanlangan aholi guruhida KMXlardan foydalanish ushbu jihatlar bo‘yicha kuchli farqlanmasligini ko‘rsatadi.

Demak, O‘zbekiston iste’molchilarining KMXdan foydalanish niyatiga asosan idrok etilgan xulq-atvor nazoratining ikkita komponenti ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Eng katta ta’sirga ega bo‘lgani bozorga borayotganda KMXni har doim olib ketish imkonining mavjudligi va insonning KMXdan foydalanishini nazorat qilishidir. Demak, xaridorlarning KMXdan foydalanish niyati asosan idrok etilgan xulq-atvor nazorati ta’sirida shakllanadi. Olingan natijalar Arifani, V.M. va Haryanto, H., Ekasari, A. va Zaini, S.M., Atif, R.M. va boshqalar tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotlar natijalariga mos keladi va ularni qo‘llab-quvvatlaydi (2-jadval).

2-jadval. Tahlil natijalari[4]

	(1) KMX1	(2) KMX2
Jins	-0.809	-0.922
	(-1.15)	(-1.03)
Yosh	0.414	0.371
	(1.53)	(0.95)
Daromad	0.536*	0.357
	(2.08)	(1.14)
XAM1	0.667	0.557
	(1.96)	(1.49)
XAM2	-0.386	0.507
	(-1.19)	(1.22)
XAM3	-0.0202	0.373
	(-0.08)	(1.05)
SM1	-0.288	-0.437
	(-1.13)	(-1.31)
SM2	0.265	0.518
	(0.88)	(1.34)
SM3	-0.0607	-1.210**
	(-0.20)	(-3.09)
IXN1	1.164***	0.811*
	(3.54)	(2.02)
IXN2	0.430	-1.375**
	(1.38)	(-3.00)
IXN3	1.710***	1.036*
	(4.23)	(2.44)
cut1	7.382***	0.674
	(3.98)	(0.32)
cut2	11.32***	1.867
	(5.29)	(0.97)
cut3	14.17***	2.922
	(5.91)	(1.55)
cut4	18.58***	4.562*
	(6.43)	(2.36)
cut5		5.191**
		(2.64)
N	80	80
chi2	93.82	36.21
p	8.98e-15	0.000300

t statistika qavs ichida ko‘rsatilgan; * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot O‘zbekistonda mas’uliyatli iste’molni rivojlantirishga sezilarli hissa qo‘shadi. Hozirgacha bir martalik plastik paketlardan foydalanishni cheklash bo‘yicha davlat darajasida tizimli tadbirlar ishlab chiqilganicha yo‘q. Shuning uchun KMXlardan foydalanuvchilar sonini ko‘paytirishda insonlarning xulq-atvoriga ta’sir qiladigan mexanizmlardan foydalanish samarali hisoblanadi. Empirik xulosalarga asoslanib, Toshkent

4 Muallif ishlanmasi

shahrida ko‘p martalik xaltalardan foydalanishni targ‘ib qilishni maqsad qilgan chakana savdo korxonalari va ekologik tashkilotlar uchun quyidagi tavsiyalar taklif etiladi:

− Idrok etilgan xulq-atvor nazoratining kuchli ta’sirini hisobga olgan holda, amaliy e’tibor ko‘p martalik xaltalarni oson topiladigan va qulay qilishga ustuvor ahamiyat berishi lozim. Chakana savdo korxonalari KMXlarning do‘kon kiraverishida va kassa yonida ko‘zga tashlanadigan joyda bo‘lishini ta’minlash orqali muhim rol o‘ynashi mumkin. Bundan tashqari, hamyonbop yoki bepul qayta foydalaniladigan xaltalarni taklif qilish ularni xarid qilish bilan bog‘liq to‘siqlarni kamaytirishi mumkin.

− Ko‘p martalik xaltalarni olib yurishni unutish (IXN2) bilan bog‘liq salbiy va ahamiyatli ta’sir unutuvchanlik asosiy to‘siqlardan biri bo‘lib qolayotganini ko‘rsatadi. Do‘konlardagi eslatma belgilari, mobil ilova xabarnomalari yoki xarid cheklaridagi yozuvlar kabi xulq-atvorga turtki beruvchi vositalar iste’molchilarda odat shakllanishiga yordam berishi mumkin. Iste’molchilarni ko‘p martalik xaltalarni avtomashinada yoki sumkada saqlashga undash ulardan doimiy foydalanishni yanada kuchaytiradi.

− Garchi subyektiv me’yorlar hozirda cheklangan ta’sirga ega bo‘lsa-da, vaqt o‘tishi bilan ularni kuchaytirish mumkin. KMXlardan foydalanishni ko‘rgazmali tarzda me’yorga aylantiradigan ommaviy tashviqotlar, masalan, mahalliy arboblar, blogerlar yoki chakana sotuvchilarning qayta KMXlardan foydalanishini yaqqol namoyish etish me’yoriy bosim va ijtimoiy qabulni asta-sekin kuchaytirishi mumkin.

Shunday qilib, Toshkentda ko‘p martalik xaltalardan foydalanishni rag‘batlantirish pragmatik va xulq-atvorga asoslangan siyosiy yondashuvni talab etadi. Faqat ekologik onglilik yoki ma’naviy targ‘ibotlarga tayanmasdan, xaltalarning mavjudligi va qulayligini oshirish hamda odatni shakllantiruvchi mexanizmlarni takomillashtirish orqali idrok etiladigan xulq-atvor nazoratini kuchaytirish xatti-harakatlarda sezilarli o‘zgarishlarga olib kelishi ehtimoli yuqori bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yilning 2-dekabrdagi “2030-yilgacha O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo‘yicha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-436-son qarori // https://lex.uz/uz/docs/-6303230
2. UNEP. (2018). Single-use plastics: A roadmap for sustainability (Rev. ed.). UNEP. https://www.unep.org/resources/report/single-use-plastics-roadmap-sustainability
3. Chariot Energy. (2023). 7 reasons why plastic bags are so bad for the environment. https://chariotenergy.com/blog/7-reasons-why-plastic-bags-are-so-bad-for-the-environment/
4. WWF International. (2021). Plastics: The cost to society, the environment and the economy. WWF International. https://media.wwf.no/assets/attachments/Plastics-the-cost-to-society-the-environment-and-the-economy-WWF-report.pdf
5. Ruangkanjanases, A., You, J.-J., Chien, S.-W., Ma, Y., Chen, S.-C., & Chao, L.-C. (2020). Elucidating the effect of antecedents on consumers’ green purchase intention: An extension of the theory of planned behavior. Frontiers in Psychology, 11, 1433. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01433
6. Ajzen, I. (1985). From intentions to actions: A theory of planned behavior. In J. Kuhl & J. Beckmann (Eds.), Action control (SSSP Springer series in social psychology). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-69746-3_2
7. Atif, R. M., Ahmed, F., Khan, M., & Amir-ud-Din, R. (2024). Behavioral insights into reusable bag adoption: Evaluating the effectiveness of the theory of planned behavior in Lahore. Journal of Infrastructure, Policy and Development, 8(8), 4958. https://systems.enpress-publisher.com/index.php/jipd/article/view/4958/0
8. Chatrakamollathas, S., & Nuengchamnong, T. (2024). Emerging market’s consumer intention towards the use of eco-friendly shopping bags in retail stores. Transnational Corporations Review, 16(3), 200050. https://doi.org/10.1016/j.tncr.2024.200050
9. Sumiyati, S., & Archie, A. (2024). Analysis of consumer’s behavior in using eco-friendly shopping bags in Pontianak City. Journal of Advanced Research in Economics and Administrative Sciences, 5(1), 1–14. https://doi.org/10.47631/jareas.v5i1.745
10. Wang, B., & Li, Y. (2022). Consumers’ intention to bring a reusable bag for shopping in China: Extending the theory of planned behavior. International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(6), 3638. https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8955543/
11. Batooli, Z., Zarein-Dolab, S., Mohamadloo, A., & Rahimzadeh, M. (2022). Using theory of planned behavior to determine consumer intention in choosing cloth vs plastic bags. Applied Environmental Research, 44(1). https://doi.org/10.35762/AER.2021.44.1.5
12. Linh, N. T. P., Anh, T. D., & Ha, N. T. V. (2021). Intention and behavior towards bringing your own shopping bags in Vietnam: An investigation using the theory of planned behavior. The International Journal of Business Management and Technology, 5(3), 14–21. https://www.theijbmt.com/archive/0939/842284880.pdf
13. Ekasari, A., & Zaini, S. M. (2020). Moral norm and theory of planned behavior: The intention to use eco-friendly reusable bag. Indonesian Journal of Sustainability Accounting and Management, 4(1), 56–63. https://ijsam.org/index.php/ijsam/article/view/94/61
14. Arifani, V. M., & Haryanto, H. (2018). Purchase intention: Implementation theory of planned behavior (Study on reusable shopping bags in Solo City, Indonesia). IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 200. https://doi.org/10.1088/1755-1315/200/1/012019

15. Chang, S. H., & Chou, C. H. (2018). Consumer intention toward bringing your own shopping bags in Taiwan: An application of ethics perspective and theory of planned behavior. Sustainability, 10(6), 1815. https://doi.org/10.3390/su10061815
16. Fishbein, M., & Ajzen, I. (2010). Predicting and changing behavior: The reasoned action approach. Psychology Press. https://doi.org/10.4324/9780203838020

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2026. № 2

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz